

Võrtsjärve-Emajõe-Peipsi piirkonna ja võrgustiku strateegia ja tegevuskava koostamine ning Emajõe ja Koiva jõe ühisstrateegia ja tegevuskava koostamine

1. seminar | 2.06.2025

Sissejuhatus

- Strateegia koostamine Tartu maakonna osale (Kristiina).
- VEP:
 - Turvalise liiklemise strateegia
 - Pilootteenused (2) – vajavad välja töötamist, tuginedes strateegia käigus kaardistatud kitsaskohtadele
 - Koolitused
 - Väikesündmused (kultuurilised ja meelelahutuslikud tegevused kogukondadele)
 - Turismi vaates hõlmab projektiala Lõuna-Eestit, samuti Jõgevamaad ja Peipsi põhjarannikut (Egert):

- Plaanis on jätkuprojekt (PEEK #2); midagi kindlat veel ei ole.

Lähteolukorra ülevaade

- Mõjupiirkond: on laevatatavad veekogud, kus on võimalik sisepõlemismootoriga paadiga võimalik sõita (veekogud, mis on vähemalt 10 m laiad). Kaardil peaksid need teed kajastatud olema. Mõjupiirkond läheks sellega seoses oluliselt suuremaks.
 - Kaaluda teemakaardi tegemist.
- Piir Tartu- ja Jõgeva- ning Ida-Virumaa vahel on kunstlik; lähtub projekti praegusest partnerlusest.
 - See osa vajab loogilist lahendust (piirkonnaülesuse teema).
- Peipsiääre valla põhjapoolne osa kuulub teise LEADER-tegevusrühma.
- Lõuna-Eesti Turism on võrgustik, millega samuti arvestada.
- Tartus on 8 reisilaeva; üheski linnas pole nii palju laevu. Hästi suureks on nüüd läinud. Ka kaubalaevandus on ülespoole minemas.
 - See osa tuleb üle täpsustada! Kruiisilaevandus ei ole samas reisijatevedu (graafiku alusel sõitvad liinilaevad).
- Kalandus (tabelis) – siin on mõeldud kutselist kalandust.
 - Emajõe puhul ületab harrastuspüük kutselist. Kui rääkida harrastuspüügist, on mõisteks kalastus.
 - See vajab kontrollimist.

Rühmatöö #1: tugevused ja väljakutsed

Keskkond

Väljakutsed

- Kalastusprügi
- Rikkumised kaitsealal
- Alam-Pedjal range kaitse, turismi surve kallastele kasvab (Käreveres 50 paati iga päev)
- Kuidas prügi mure lahendada? Toimiv süsteem prügi äraviimises!
- Organiseeritud maabumiskohti on vähe ja info puudulik
- Sadamate reostustõrje vahendite puudus
- Kolkja-Kasepää-Varnja piirkonnas läheb kanalisatsioon järve
- Vanajõed on kinni
- Nõrk kaasatus talgutele (kalamehed, paadiomanikud)
- Nõrk koostöö ametkondade vahel (teavitus)
- Karistamatus ja liikluse koormuse reguleerimine
- Vee ökoloogiline seisund
- Vähendada mõrdasid, suunata kutseline kalapüük Peipsile. Suurendada kalaturismi Emajõel

Tugevused

- Erineva loodusega ulatuslik piirkond, mida on hea avastada jõe ja järve pealt
- Tormikindlus, hooaeg on pikk (apr-nov)
- Marjad, kalad, linnud
- Koristustalgud
- Ise hoolimise kampaania (võta oma prügi kaasa) – vajab arendust
- Kalavarud (hetkel on, aga peaks ka tulevikus olema)

Turism

Väljakutsed

- Turistide teadlikkus
- Avaliku korra rikkumised
- Killustatus (soov üksi teha)
- Bürokratia
- Kus võib sõita? Kuhu?
- Kaardistamata vesikond
- Turismiinfra puudumine
- Kommunikatsioon
- Turundus, ka rahvusvaheline (nt õpetada inimesi, kuidas sisestada Google'is huvipunkte)
- Eesmärgid-visioon?
- Kasutamata potentsiaal (just väiksed kohad)
- Turismilaevadel puudu sadamad ja hooldusplatsid
- Tootearendus
- Ujumisrandade puudus
- Turismi koormustaluvus (kaob puutumata loodus)
- Hooajalisus
- Kuri naaber (piir)
- Veekogude ääres suunavate majakate puudus
- Heade toidukohtade puudus
- Ürituste korraldamiseks katusealused
- Prügistamine, prügimajandus
- Jõel tegevuste vähesus
- Tartu kui tõmbekeskus – ei jääda koha peale

Tugevused

- Huvi turistide poolt
- Puhas ja „metsik“ loodus
- Tooted on olemas
- Loodus-/loomavaatlus
- Olemasolev taristu
- Loodusturismi areng on tõusuteel (looduskaitse, suursündmused)
- Arenenud kruiisiturism
- Toimivad brändid
- Tartu kui tõmbekeskus
- Veeturismi potentsiaal

- Tervikuna põnev ja suur piirkond paadisõiduks
- Pärandkultuur ja ajaloo rikkus ning selle enda kasuks tööle panemine
- Põnev laevandusajalugu, võimalus sõita ajalooliste laevadega
- Paketid „3-päevane kruiis“
- Tartus palju ärksaid noori töötajaid
- Konkreetne bränd, nt nagu Soomaa
- Lisanduvad rannaalad
- Lisanduvad sadamad

Taristu

Väljakutsed

- Keskkonnamõjud, kliima
- Võrtsjärv üsna ligipääsmatu (3 sadamat, 5 sildumiskohta, palju eraomandis, u 3 ujumiskohta)
- Laevamuuseum
- Bürokratia
- Emajõgi (puuduvad sadamad Käreveres, Tartus, Kantsis)
- Looduskaitsealal pole taristut
- Kärevere-Tartu: nõudlus suur, ülerahvastatus, kohtade puudus, palju eramaad
- Tanklad
- Puudub laevade hooldusplats, puudub kaubalaevade laadimiskoht
- Luunja sadam: parkimiskohad, paadikohad, kõrghooajal ülerahvastatus, prügistamine
- Tartu linnas ei saa teha taristuinvesteeringuid
- Peipsi: vähe korralikke sadamaid, suures osas on kalasadamad, vähe avalikke sadamaid
- Tartu linnas vähe sildumiskohti

Tugevused

- Võrtsjärv:
 - On arendusvõimalusega kinnisvara
 - Olemasolevad kohad on lisateenustega
 - Oiu, Valma – korralikud sadamad
 - Entusiastid
- Emajõgi:
 - Jõesuu-Kärevere:
 - Reku sadamaarendus tulekul, Ulila ja Kärevere olemas
 - Looduskaitseala
 - Teedevõrgustik jõeni on hea
 - Unikaalne laevaehituskeskus Lodjakoda
 - Kärevere-Tartu:
 - Teedevõrgustik jõeni hea
 - Jõeale ligipääs hea
 - Süvendusi on hakatud uuesti tegema
 - Eesti väravad
 - Tartu-Peipsi:

- Luunja sadam
- Sildumiskohad, ligipääs vee äärde, lisateenused
- Peipsi:
 - Mustvee, Räpina, Piirissaare, Värskä

Võrgustikud ja koostöö

Väljakutsed

- Palju võrgustikke – vähene omavaheline koostöö
- Mikroettevõtetel keeruline ja kulukas alustada
- LEADER-tegevusrühmade ülene koostöö (Peipsi kala-LEADER on Eesti suurim, Võrtsjärve oma väikseim)
- Puudub ühine strateegia
- Strateegia piirnevus Peipsil Tartumaaga
- Projektipõhine rahastus
- Piiratud inimressurss
- Info killustatus
- Vähene oskus ja tahe koostööd teha, igas Peipsi otsas oma kuningas
- Vähene võimekus turundustegevusteks
- Piirkonna turundus!
- Ühine virtuaalne turismikaart
- Rahvusvaheline bränd
- Läbipääs Soome lahte rahvusvahelise koostöö mõttes
- Võrgustiku maatriks ehk inimesed selle toimimiseks

Tugevused

- Palju võrgustikke
- Tugevad brandid
- Investeeringute kaasatus
- On olemas aktiivsed vedurid
- Pikaajaline koostöö
- Võrgustiku liikmete endi huvi
- Piirkond on suhteliselt konkreetne ja omanäoline
- Kõik eeldused on olemas (raha ei ole)

Muu

Väljakutsed

- Reisi- ja kaubaliiklus
- Katusorganisatsiooni puudumine (nt Pidä Saaristo Siistinä)
- Julgeolek (Peipsi kui piiriveekogu)
- Investeeringud
- Vähene nähtavus riiklikes strateegiates
- Taristu arendus
- Rahastuse puudumine linnas
- Olematu rahastus väikesadamatele riigi poolt
- Ajaloopärimusele tuginemine (ajalooline uuring), Hansatee perspektiiv

- Sadamate omandi- ja kasutusvõimalused
- Jõepolitsei puudumine
- Nõrk turundus valdkonnas
- Süvendamine! Vaja!
- Peipsi ja Läänemere ühendus
- Sadamates ja Emajõel suurem valve korra tagamiseks

Tugevused

- Kultuuripärand ja ajalugu
- Tugevad olemasolevad võrgustikud (samas killustatus, ettevõtjad ei saa aru, kuhu kuuluda)
- Omavalitsuste huvi
- Strateegiline mõtlemine
- Rahastusvõimalused
- Veeteede lai katvus
- Eesti teine linn ja tühjad kaitsealad sama jõe ääres
- Võrtsjärv on esmane liikumistee ka osade kohalike jaoks, kuna teed on kehvad
- Potentsiaal on olemas
- Väikesaarte olemasolu – potentsiaalne lisaväljund

Prioriteetsed tugevused & väljakutsed

Tugevused

- Kultuur ja ajalugu +++
- Loodus, liigirikkus +++++
- Sädeinimesed +++++
- Arenev taristu +++
- Toetusvõimalused ++
- Mitmekesised tegevused ja toimiv turismitegevus (kalapüük, paadisõit, jaht, laevareisid, kanuud, linn ja maa, ujumine, loodusmatkad, looduskaitse, luhtade hooldus, eri aastaajad)

Väljakutsed

- Targad investeeringud
- Ligipääsetavus, universaalne disain
- Piiritsoon
- Taristu, rannad
- Sesoonsus
- Ühine terviklik turundus (koostöö, kaardid, virtuaalsed rakendused jms)
- Harrastuskalurite ja turistide prügistamine, võimaluste puudumine (prügimajad)
- Kalavarude vähenemine mõrrapüügi tõttu
- Turistide nappus
- Riigi vähene tähelepanu
- Bürokratia (sõnum riigile)
- Puudub koostoimiv infrastruktuur (majutus, sadamad jne)
- Ühtne bränd rahvusvahelises mõttes

- Turism, tugev bränd – kas on võimalik ühe brändi alla panna? Äkki on mitut väiksemat suurema visiooni alla vaja.
- Eutrofeerumine, madal veetase
- Rollide jaotus (palju võrgustikke ja organisatsioone – osapoolte kokkulepe)
- Info killustatus
- Teenuste vähesus
- Sääsed, parmud 🐦

Rühmatöö #2: võrgustiku osapooled

- Sihtgruppide slaidilt on puudu kalandus (kutseline kalapüük).
- Oluline sihtrühm on ka loodusharidus (lapsed ja noored).
- Keskkonnaõigusega arvestamine on igal juhul vajalik. Keskkonna valdkonna asutused, lisaks ka Transpordiamet.
 - Need on partnerid/kaasatud osapooled, mitte otseselt sihtgrupid.
- *Kas ka taimed ja loomad võiksid olla sihtgrupiks?*

KOV-id

- Annab:
 - Kohalike asjaosaliste kaardistamine (kasusaajad, võrgustiku huvilised)
 - Protsessi kaasamine (info jagamine)
 - Algatamine ja toetamine (kohalikud algatused)
 - Kohaliku eripära esiletoomine
 - Avaliku huvi eest seismine (tasakaalustatus, normid, seadused, areng)
- Saab:
 - Selge strateegiline partnerlus
 - Palju raha ja arendustugi
 - Tugev bränd ja ühisturundus
 - Kasu kõikidele Tartumaa KOV-idele
 - Ühistes väärtustes kokku leppimine
 - Hästi läbi mõeldud edukas ja poliitikakindel juhtimisstruktuur

Ettevõtjad

- Annab:
 - Aeg ja sisend Võrtsjärve, Emajõe, Peipsi sadamate ja vajaduste osas
 - Abi paadiuuringu tegemisel
 - Turvalisus (Saarte Liinid)
 - Sadama maa Käreveres hea idee korral (Viljar Ilves)
 - Ajalooliste laevade ehitamine ja hoidmine
 - Sisu (kui ettevõtjat pole, siis pole ka sisu)
 - Aitab turundada – info jagamine
 - Praktikast tulenev kogemus
 - Oma võrgustikud, suhted
 -
- Saab:

- Veetee ohutu läbimine
- Veeliikluse reguleerimine
- Vanajõgede nimede ära märkimine
- Üle-eestiline veeteede võrgustik
- Ajalooliste kalapüügvõtete säilitamine, püügiõiguse säilitamine
- Reisilaevade sildumisvõimalus Lobjakojas ja Kantsis, Käreveres, Palupõhjas
- Suurte laevade hooldusplats sildadest ülesvoolu
- Metssigade arvukuse piiramine Piirissaarel
- Rohkem sadamaid Käreverest ülesvoolu
- Asjaajamise lihtsustamine
- Lahendustele orienteeritud menetlemine (mitte probleemidele orienteeritud); kaasa mõtlemine
- Müügi toetamine
- Arusaam, kelle poole oma murega pöörduda (DMO, Lõuna-Eesti võrgustik)
- On toimunud muudatus mõtteviisis – ettevõtjad on ausad ega ole petised

Tugiorganisatsioonid ja võrgustikud

	Annab	Saab
TAS	● Emajõe võrgustiku arendus ● LEADER-rahastus: investeeringud ● Uute algatuste käivitamine	● Palju tööd ● LEADER-strateegia ja loodava strateegia rakendamine ● Toidustrateegia rakendamine
TOL	● Omavalitsuste kaasamine ● Projekti koordineerimine	● Tartumaa arengustrateegia tegevuste elluviimine
SATT (Visit Tartu, Visit South Estonia, Lõuna-Eesti Turismiklaste r	● Turundus ● Tootearendus ● Bränd ● Kanalid ● Visit Estonia'ga suhtlus	● Lõuna-Eesti turismistrateegia elluviimine ● Inimressurss ● Raha
Peipsimaa turismi (Visit Peipsi)	● Turundustugi ● Lisakanalid ● Sündmused ● Elluviimine	● Inimressurss ● Raha ● Vähem bürokraatiat
Riik	● Õigusloome ● Visit Estonia (lisaturundus, rahvusvaheline) ● Igaühe õiguse teema ● Rahastus ● Looduskaitse	● Korrastatud tegevused ● Sisevee tähtsus ● info

PKAK	• Rahastus • Kalurid	• Strateegia elluviimine
------	---	--